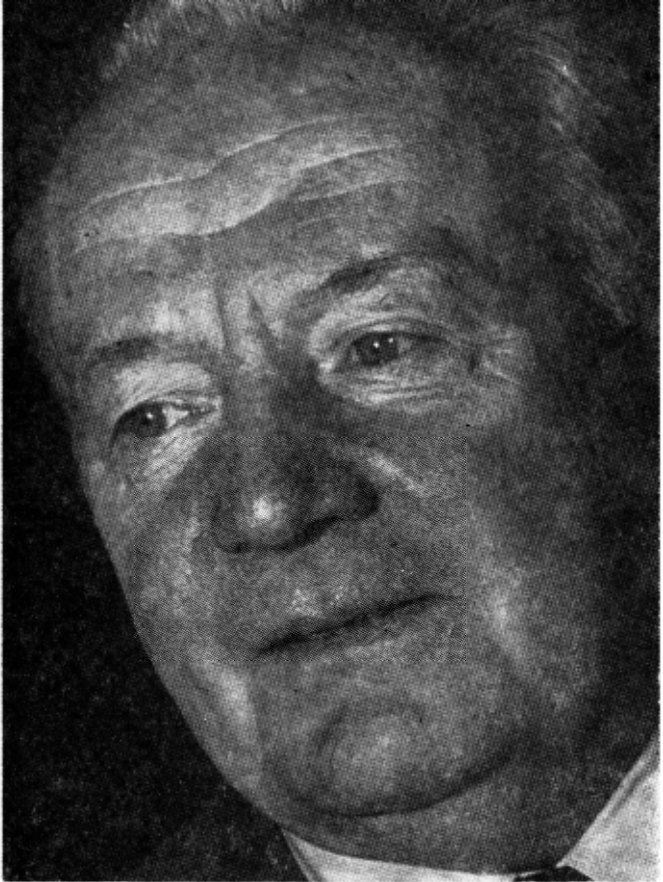


MEȘTERUL COSTACHE



E oare ușor, e oare greu, ca, după ce am publicat cu ani în urmă o carte despre el, doar două — trei pagini? Nu știu. E, oricum, plăcut s-o fac, când știu că maestrul a împlinit 70 de ani de viață. Maestrul Antoniu nu e Constantin, ci Costache. Lucru foarte important, fiindcă acest „Costache” semnifică o adevărată și caracteristică „artă poetică”, pentru cel născut la... 30 km depărtare de Iași.

Așa fiind, „Costache” nu putea ajunge nici Romeo, nici Faust, nici Franz Mohr, nici Armand Duval. Actorul face parte din „familia moldovenească” a lui Vernescu-Vilcea, Morțun, Ramadan, Cînbotărașu, Dabija, Cotescu, Tudorel Popa... A fost, în primul rînd, maestrul în interpretarea rolurilor românești. Îl știm, mai ales, de 43 de ani, prototip al „Cetățeanului” lui Caragiale, adică din 1927, cînd îl crease alături de Ion Livescu. Dar în cîte alte lucrări dramatice n-a jucat în acest răstimp? De la Pe malul girlei la Două orfeline; de la Scapin la Meșterul Manole; de la Asculță Giacomino la Școala cerșetorilor. În ultimele două decenii și jumătate și-a relevat mai ales marile sale virtuți creatoare, jucînd fie pe scenă în: Unchiul Vania, Trei surori, Nunta lui Krecinski, Fericirea furată, Căsătoria, Institutorii, Puterea cea mare, O chestiune personală. O scrisoare pierdută. Ziua cea mare, Ultima oră, Pentru fericirea poporului, Cuza Vodă, Acolo... de parte. Oamenii înving, fie în filme: Băieții noștri, Darclee, Străinul...

Cele mai des întîlnite calitative, în ce privește arta lui Costache Antoniu, sînt:

simplic, firesc, omenesc, autentic

Îl ascuți — îl vezi. Are marele talent al consacrării de tipuri, al creării unor fizionomii cît mai diverse și complexe, plecînd de la esența sufletească a personajului, dar nu omîșind (ci cultivînd) amănuntul. Pălăria, surtucul, cravata își au la el date revelînd o biografie. Jocul lui Costache Antoniu își află însă focarul caracteristic în lumea mereu nouă, mereu plină de semnificații a ochilor „oglinzi interioare”, și a zîmbetului — cînd sfîș (al lui Andronic), cînd resemnat (al lui Udrea), cînd tulbure (al Cetățeanului)...

În arta lui se îmbină organic și armonios tradiția puternică și sănătoasă sădită de Caragiale, Gusty, Davila, cu metodele și stilul anilor noștri. Realist din convingere și prin formație, atent la reliefaarea celor mai neînsemnate amănunte, Costache Antoniu ocolește platitudinea și vulgarul naturalist. Nu copiază, nu fotografiază: prelucrează

adevărul vieții în complicatul său laborator intim, în cutia sa de rezonanță, plină de sunete calde. Prin însăși prezența sa pe scenă, Costache Antoniu se arată potrivnic cabotinismului, falselor și facilelor mijloace de expresie, destinate efectelor de succes ieftin.

Străbătînd ani mulți și grei de teatru, jucînd, în anii tinereții, nu totdeauna ceea ce ar fi dorit, meșterul Costache a înțeles că singura artă în slujba căreia se cuvine să-ți dezvolți personalitatea este arta închinată marilor idealuri ale omului. Este ceea ce-l îndreptățește să fie artist al poporului, profesor universitar, deputat în mai multe legislații ale Marii Adunări Naționale, președinte al A.T.M.-ului.

Îmi doresc din toată inima să scriu tot eu, tot aici, și omagiul la „80 de ani”, citînd noi și noi creații ale maestrului Costache Antoniu.

Alecu Popovici